

Úvod (Peter Kónya).....	5
-------------------------	---

I. V SUSEDSTVE OSMANSKEJ RÍŠE (PK) 21

1. Spomienky prešporského meštana Jána Ferdinanda Auera na cestu z Budína do Belehradu v tureckom zajatí (PK)	24
2. Dokument budínskeho pašu o výmene zajatcov (PK)	26
3. Kánúnnáme Novozámockého ejáletu (AK)	27
4. List Františka Kériho spod Turkami obliehanej Viedne (PK)	31
5. Súpis vojakov (AF)	33
6. Cisárska zbrojnica v Košiciach (PK)	37
7. Nemeckí žoldnieri (AF)	42
8. Porcie pre cisárske vojsko a ich rozdelenie v Šarišskej stolici (PK)	44
9. Rozpis porcií pre kurucké vojsko (PK)	46

II. V OHNI PROTIHABSBURSKÉHO ODBOJA (PK) 49

POVSTANIE GABRIELA BETLENA A JURAJA I. RÁKOCIHO

10. Požiadavky vzbúrených stavov na sneme v Banskej Bystrici pred korunováciou Gabriela Betlena (PK)	52
11. Tri návštevy kniežaťa Gabriela Betlena v Levoči (PK)	57
12. Linzský mier (PK)	60

SPRISAHANIE MAGNÁTOV, KURUCKÁ VOJNA A POVSTANIE IMRICH A TÖKÖLIHO

13. Hlásenie Tajnej konferencie Leopoldovi I. vo veci nálezu zvláštneho súdu zriadeného na súdenie vodcov Vešelénihho sprisahania (PK)	64
14. Výzva kurucov na ozbrojený boj proti cudziemu útlaku (PK)	68
15. List generála Cobba Zemplínskej stolici o zastavení kurucov (PK)	70
16. Andrej Sirmai o Tököliho vojsku (PK)	72
17. Athnámé sultána Mohameda IV. pre Imricha Tököliho (PK)	75
18. Spomienky Juraja Otlíka na povstanie: obliehanie Prešova poľským vojskom v zime 1683 a spustošenie krajiny (PK)	78

POVSTANIE FRANTIŠKA II. RÁKOCIHO

19. Spomienky Františka II. Rákociho na začiatok povstania (PK)	81
---	----

20. Francúzsky vyslanec markíz Des Alleurs o kuruckom vojsku a jeho veliteľoch	84
21. Maršal gróf Šimon Forgáč o smolenickej bitke (PK)	87
22. Mercurius Veridicus o nešťastnej bitke pri Trenčíne (PK)	89
23. Zo zákonných článkov kuruckého snemu (PK)	92
24. Delegáti slobodného kráľovského mesta Bardejova na Ónodskom sneme (PK)	95
25. Posledný kurucký snem o oslobodení poddaných (PK)	98
26. Inštrukcia pre Consilium Oeconomicum (PK)	100
III. SNEMY, ZÁKONY A NEZÁKONNOSTI (PK)	105
27. Hlásenia Pavla Pálfiho a Georga Khevenhuellera zo snemu predsedovi Tajnej rady Maximiliánovi von Trauttmansdorffovi (AF)	108
28. List Františka Garázdu Kataríne Várdayovej o sneme v Banskej Bystrici (TL)	111
29. Záonné články Leopolda I. (PK)	115
30. Záonné články posledného krajinského snemu kráľovského Uhorska (PK)	120
31. Prešovský krvavý súd. Rozsudok (PK)	123
32. Prešovský krvavý súd. Obvinenie (PK)	125
IV. HOSPODÁRSKY ŽIVOT (PK)	129
POLNOHOSPODÁRSTVO	
33. Urbár hradného panstva Hlohovec (TL)	132
34. Z denníka Andreja Sirmaia: Hospodárstvo na majeri (PK)	136
35. Hospodárstvo Otlíkovcov z Horných Ozoroviec: súpis nehnuteľného majetku Juraja Otlíka (PK)	141
36. Inštrukcia pre provízora panstva v Topoľčanoch (TL)	143
37. Inštrukcia pre dvorský personál (TL)	147
38. Platy služobníctva (TL)	149
39. Poriadok užívania vinogradov v Tokajskom podhorí z roku 1641 (úryvok) (PK)	152
40. Záhrada Jonáša Medňanského (PK)	154
41. Nepoľnohospodárska výroba na Makovickom panstve (JA)	157
42. Hostinec, pivovar a mlyny v Medzilaborciach (PK)	159
REMESLO	
43. Štatút bratislavského cechu cinárov (MK)	160

44. Štatút gombikárskych tovarišov z Bánoviec nad Bebravou (MK)	163
45. Artikuly michalovského cechu čižmárov (PK)	167
46. Limitácie cien remeselníckej práce (TL)	170

OBCHOD

47. Štatúty bratstva košických obchodníkov (PK)	174
48. Limitácie cien mäsa (dobytka) pre trhy v Zemplínskej stolici (PK)	180
49. Vyčítanie kurucov na trhu v Rimavskej Sobote (PK)	182

BANÍCTVO A HUTNÍCTVO

50. Inštrukcia pre vrchného odľučovača zlata, kontrolóra skúšobníctva a sekretára banskej komory v Banskej Štiavnici (MK)	183
51. Z baníkov nesmie byť žiadny povolany do vojska a odvedenci musia byť prepustení (MK)	185
52. Všetci vlastníci baní, ktorí nemajú svoje vlastné huty, musia svoje banské produkty zamieňať v erárnych hutách (MK)	187
53. Výkaz o produkcii erárnych hút v banskoštiavnickom banskom revíre v roku 1700 (MK)	189

V. KONFLIKT NÁBOŽENSTIEV, NOVÁ VZDELANOSŤ A KULTÚRA (PK) 193

V ZNAMENÍ REKATOLIZÁCIE

54. Rozsudok prešporského súdu nad protestantskými kňazmi r. 1674 (PK)	196
55. Ochranný list admirála Michaela Adriana de Ruytera pre dvadsiatich šiestich protestantských kňazov oslobodených z neapolských galejí (PK)	200
56. Odňatie evanjelických chrámov, škôl a fary v Levoči (PK)	202
57. Šopronské články o slobode vyznania protestantov (PK)	206

NOVÉ CIRKVI

58. Žilinská synoda v roku 1610 o prvých evanjelických a. v. superintendenciách a superintendentoch (PK)	209
59. Voľby a inštalácia nového kňaza v Levoči (PK)	212
60. Zápisnica z kanonickej vizitácie evanjelickej farnosti v Hnúšti a Klenovci (PK)	214
61. Kanonická vizitácia reformovaných farností v Rimavskej Sobote a Ľubiši (AK)	216
62. Sťažnosť prešovských kalvínov na evanjelický magistrát (PK)	218

63. List Petra Pázmaňa Jánovi Drugetovi v záujme obnovy a zaistenia príjmov jezuitského kolégia v Humennom (PK)	219
64. Návšteva a opis stavu zborovskej farnosti (JA)	221
65. Žofia predstavená kláštora klarisiek v Starom Sączu píše Žigmundovi Petöovi zo Stropkova v záležitosti vena (JA)	223
66. Listy biskupa De Camillisa kardinálovi Koloničovi o situácii a stave cirkvi východného obradu na konci 17. storočia (JA)	224

NA OKRAJI SPOLOČNOSTI

67. Obec Kolárovice v Trenčianskej stolici povoľuje stavbu domu židovi Lebkovi (PK)	228
68. Prenájom cla na hlohovskom moste a topoľčianskeho mýta grófom Adamom Forgáčom židom z Uherského Brodu (AK)	229
69. List Uhorskej komore v Prešporku v záujme židov, prechádzajúcich cez slobodné kráľovské mesto Trnavu (PK)	230

PRVÁ UNIVERZITA, VYSOKÉ, MESTSKÉ A VIDIECKE ŠKOLY

70. Peter Pázmaň zakladá v Trnave univerzitu (PK)	231
71. Zakladajúca listina Kolégia hornouhorských stavov v Prešove (PK)	234
72. Školský poriadok Kolégia hornouhorských stavov v Prešove (PK)	236
73. Pravidlá výchovy dievčat v školách uršulínskej rehole (MK)	238
74. Školské zákony reformovanej školy v Košiciach (AK)	240

RENASANCIA USTUPUJE BAROKU

75. Inventáre hradu Makovica (JA)	245
76. Bratislavský hrad a Pálfiho záhradný palác (AF)	248
77. Lipaiho záhrada (AF)	252

VI. SPOLOČNOSŤ VO SVOJEJ KAŽDODENNOSTI (PK) 255

OBYVATELIA VO SVOJEJ JAZYKOVEJ A NÁBOŽENSKEJ RÔZNOSTI

78. Tajomník markíza Des Alleursa o Uhorsku a jeho obyvateľoch (PK)	258
79. Slobodné kráľovské mesto Košice v polovici storočia očami cudzinca (PK)	260
80. Spor Slovákov a Nemcov v Banskej Bystrici (AF)	263
81. Palatín Mikuláš Esterházi určuje dvoch zemanov za hlavných vajdov Cigánov ôsmich stolíc (PK)	265

ARISTOKRACIA

82. Inventár Bojnického hradu (TL)	266
83. Inventár kaštieľa v Humennom (PK)	271
84. Učitelia mladých aristokratov (AF)	274
85. Starostlivosť o deti (TL)	277
86. Denník Ladislava Rákociho (TL)	281
87. Jedálne lístky Stanislava Turza (PK)	288
88. Potraviny pre kuchyňu krajinského maršala gréfa Mikuláša Berčéniho (PK)	292
89. Nákupy korenín a pochutín na mimoriadne hostiny (TL)	294
90. List, ktorým Juraj Turzo popýtal nevestu pre svojho švagra (TL)	299
91. Pohreb v 17. storočí (TL)	301

ZEMIANSTVO

92. Voľba funkcionárov Šarišskej stolice (PK)	305
93. Inventár kaštieľa v Hrani (PK)	307
94. Začiatok kariéry bohatého zemana (PK)	309
95. Majetok stredne bohatých zemanov: osobné veci Daniela Webera a knihy Gabriela Kecera (PK)	312
96. Manželstvá z rozumu: Testament Juraja Pogránya 1629 (TL)	314
97. Testament Štefana Pogránya 1641 (TL)	317
98. Uhorský Simplicissimus u liptovských zemanov (PK)	319

MEŠŤANIA

99. Richtár, rada a mestské úrady slobodného kráľovského mesta Bardejova (PK)	321
100. Nariadenie Spišskej komory o zabezpečení majority katolíkov v magistrátoch slobodných kráľovských miest (PK)	324
101. Zmluva medzi Kežmarkom a Tököliovcami (AF)	326
102. Ochranný list Františka II. Rákociho mestu Sabinov (PK)	330
103. Kapitulácia Prešova (PK)	331
104. Súpis ťažkých zbraní slobodného kráľovského mesta Bardejova (PK)	333
105. Pravidlá pre konanie svadiieb v slobodnom kráľovskom meste Levoči (PK)	335
106. Súpis pozostalosti po kremnickom richtárovi (MK)	337
107. Dôvody na rozvod manželstva mešťanov (PK)	339

PODDANÍ V MESTEČKÁCH A DEDINÁCH

108. Povinnosti poddaných na Humenskom panstve (PK)	340
---	-----

109. Z urbára mestečka Humenné (PK)	344
110. Inštrukcie pre vyberačov desiatkov v Zemplínskej stolici (PK)	346
111. Sťažnosť preňčianskych poddaných na násilnosti vojska palatínovi Františkovi Vešelénimu (PK)	349
112. Sťažnosť poddaných z Gbeliec na sedliakov z Búča pre zabratie chotára (PK)	351
113. List obyvateľov mestečka Štítnik kapitánovi Muránskeho hradu s prosbou o oslobodenie od bezplatných prác pre stolicu (PK)	352
114. List pomocnice v kuchyni Michalky grófke Alžbete Rákociovej s prosbou o potravinovú pomoc a zamestnanie manžela (JA)	353
115. Amnestia vyhlásená pre účastníkov sedliackeho povstania Petra Čására (PK)	354

KRUTÁ SPRAVODLIVOSŤ

116. Nariadenie Spišskej stolice o zbojníkoch (PK)	357
117. Poprava troch zbojníckych vodcov v Prešove (PK)	358
118. Z agendy stoličného súdu Šarišskej stolice (PK)	360
119. Vyšetrovanie čarodejníctva v Balašských Ďarmotách (AK)	362
120. Zoznam zločinov verejne známeho zločincina a vraha Ondreja Feknyóa (TL)	365
121. Mravnostné delikty (PK)	368

CHOROBY, ŽIVELNÉ POHROMY A OCHRANA PRED NIMI

122. Požiar, povodeň a zemetrasenie na Spiši (PK)	370
123. Požiarny poriadok mesta Bratislavy (PK)	371
124. Posledná morová epidémia (PK)	375
125. Ludové liečiteľstvo (TL)	377

VII. PRÍLOHY

Prehľad najdôležitejších udalostí v rokoch 1609 - 1711	383
Obrazová príloha	393
Edície dokumentov a iné publikované pramene	433
Výberový register - menný	435
Výberový register - miestny	443